

Küreselleşen Dünyada Sendikal Hareketin Bütünleşmesi ve Geleceği

Burak EKMEKÇİOĞLU
TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

TÜRK-İŞ Dergisi'nin
(Mayıs - Haziran 2007, Sayı: 376)
ekidir.

I. Tarihten Günümüze Sendikal Mücadele Süreci

Kökeni 150 yıl öncesine dayanan sosyal hareket, geçtiğimiz çeyrek asırlık zaman dilimi içerisinde, çalışan kesimin sosyal durumunda ciddi bir gerilemeye tanıklık etmiştir. Sendikalar sermaye ve buna bağlı olarak özelleştirme girişimlerinin güçlü saldırısıyla mücadele etmek durumunda kalmıştır. Gerek ulusal gerekse uluslararası boyutlarda süregelen bu mücadele, sendikal yapıları zayıflatmıştır. Bu yapısal zayıflığa neden olan bir diğer etken ise sendikaların içinde bulundukları sosyoekonomik çevrelerdir. Özellikle küresel boyutu ele alındığında, 1973 sonrası dünyada meydana gelen değişimler sendikaları savunmasız kılmış ve yeni koşullara ayak uydurabilmekte geri bırakmıştır. Nasıl ki, sınıf mücadelesi ve sendikacılık arasında var olan doğrudan ilişkinin temelinde, işverenlerin maddi çıkarlarına karşı işçilerin maddi ve sosyal çıkarlarını koruma gerekliliği söz konusu ise, sermayeye dayalı toplumlarda da küreselleşmenin değiştirdiği sosyoekonomik yapı içerisinde, sendikal oluşumun derin biçimde kök salabilmesinin güç olduğu inkar edilemez bir gerçektir.

Küresel sermaye kuruluşları olan Dünya Bankası, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Ticaret Örgütü birleşerek uluslararası sermayenin dünya piyasalarına kolayca akabilmesi için sermaye hareketliliği temeline oturan bir sistem geliştirmişlerdir. Bu oluşturulan sistem, uluslararası rekabeti artırmış ve piyasaların sermaye odaklı işler hale dönüşmesine sebep olmuştur. Bu gelişim kıtalar arası faaliyet gösteren şirketlerin genişleme ve birleşme kapasitesine de yansımıştır. Neticede bu durum, ulusal ekonomilerin üretim sistemlerini etkileyerek, çok katmanlı üretim zinciri oluşturmak suretiyle işgücü piyasalarını kademelere bölmüş, böylelikle de düşük ücret politikalarını gündeme getirmiştir. Dünya ekonomisinin demokratik ve de etkin bir biçimde yönetilmesine ilişkin geleceği tehlikededir. 90'lı yıllardan beri devletlerin rolü ve özellikle kamu hizmetleri Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) zorlayıcı müdahaleleri ve de saldırılarıyla karşı karşıya kalmıştır. Uygulanan politikalar üçüncü dünya ülkelerinin büyük bir bölümünü perişan etmiş;

sosyal sefaletle sebep olmuştur. Rüşvet yolsuzluğun baş aktörleri ülkelerini IMF ve Dünya Bankasının aldığı kararlara boyun eğmeye mecbur etmişlerdir. Özellikle Afrika'dan gemilerle Avrupa'ya gelen insanlar işlerin olumlu yönde gelişmediğinin bir göstergesidir.

Dünya ekonomisinin demokratik bir biçimde yönetilebilmesi başta IMF olmak üzere, Dünya Bankası ve Dünya Ticaret Örgütü gibi uluslararası kuruluşlarda köklü bir reform yapılması gerekliliğine bağlıdır. Bunun yanı sıra adı geçen bu kuruluşlar, mali, ticari ve de ekonomik düzenlemeler yaparken insan hakları önceliğini göz önünde bulundurmalarıdır. Buna bağlı olarak hükümetler de demokratik biçimde kararlaştırılmış hedefler oluşturabilmek için hükmetme işlevleri ve yetkilerini uyumlu aynı zamanda da işbirlikçi bir anlayış ile ortaya koymalıdır.

Sonuç olarak, uluslararası rekabet sebebiyle işçi-işveren arasındaki mücadele artmıştır. Gerek dünya ekonomisinde hüküm süren duraklama eğilimi, gerekse düşen kar oranları, söz konusu sınıf çatışmasının daha uzun yıllar devam edeceğinin bir göstergesidir.

Küreselleşen ekonomi bünyesinde sermayeyi idare eden yöneticiler, artan rekabeti yönetim stratejilerine uyarlamış ve böylelikle kişi başı ücret maliyetlerini düşürmüşlerdir. Bunu yaparken de özelleştirme, iş yeri kapatma, işten çıkarma, maaşları indirme, gönüllü emekliliğe yönelik girişimler ve taşeronluk gibi yöntemlerle çalışan kesimi önce zayıf düşürmüşler; sonra da, teşvik primi sistemi, performans dayalı ücret ve zorunlu fazla mesai gibi uygulamalara yönelmişlerdir. Görevi ne olursa olsun, üretim ilişkilerinin tüm evrelerinde yer alan işçiler korkunç koşullarda çalışmak zorunda kalmış ve de hayatta kalabilmek için gerek bedensel gerekse zihinsel iş güçlerini düşük ücretle satmaya zorlanmışlardır.

Günümüzde dünya genelindeki sendikal hareketin karşılaştığı sorunlar, küreselleşmenin, işçi hakları ve onların yaşam koşullarına getirdiği baskı ve engellemelerden kaynaklanmaktadır. Küresel-

leşmeyi çalışan insan lehine değiştirebilme olgusu, uluslararası sendika örgütlerinin küreselleşmeyi meydana getiren sistemler içerisinde faal birer oyuncu olabilmelerine bağlıdır. Ancak bu koşulla sürdürülebilir gelişim, sürdürülebilir küreselleşme ile paralellik gösterebilir.

Küreselleşme İle Mücadelenin Gerekleri

Bugün sendikal hareketin daimi ilke ve değerleri, küresel pazarların düzenlenmesindeki eksiklikler, politik liderlerin bu konuya eğilmedeki isteksizlikleri ve söz konusu sosyal açıktan faydalanmaya her anlamda hazır bulunan işverenlerden ötürü zarara uğramaktadır. Sermaye odaklı yapılar sendikaların pazarlık gücünü azaltacak çeşitli stratejiler geliştirmiş, bunu yaparken de yargının ve işgücü iradesinin sermaye konulu tartışmalardan uzak kalmasını sağlayan yöntemler uygulamışlardır. Bunun da ötesinde kanunları yeniden yorumlayarak, yasaların işçilere ve sendikalara tanıdığı hakları kısıtlayacak ve zarara uğratabilecek biçimde hareket etmişlerdir.

İşçiler ve sendikalar, sermayenin bu saldırısı karşısında, ulusal ve uluslararası boyutta bir karşı saldırı planı oluşturmak durumunda kalmışlardır. Çalışma hayatına ilişkin yasalar ve bunların uygulanış biçimi göz önüne alındığında, politik yönetim ile doğrudan bağlantılı olan emek-sermaye ilişkisi ulusal düzeyde bir mücadeleyi gerektirmektedir. Bu bağlamda başlangıç noktası iş yerleri olmak üzere ulusal ve uluslararası kademelerde yetkin ama aynı derecede etkili bir savunma ve bu savunmaya müteakip karşı saldırı stratejisi geliştirmek kaçınılmazdır. Kapitalist saldırıya karşı cevap niteliğindeki kategorilere ayrılmış bu karşı saldırı için, işçilerin yeni bir bilinçle tekrardan teşkilatlandırılmasına yönelik bir takım sendikal düzenlemelere gidilmesi şarttır. Ancak emeği bu şekilde savunarak sermayeye karşı mücadeledeki güçler dengesi değiştirilebilir.

Buna istinaden, küresel dayanışmanın gereklerinden biri olan sendikal bütünleşmenin uluslararası anlamda etkinlik kazanması,

günümüz sendikacılarının önündeki en kesin ve en kalıcı mücadeledir. Bu mücadele gelecekteki işgücü hareketi açısından büyük önem taşımaktadır. Sendikal harekete bağlı ilke ve faaliyetlerin gelecek yıllarda yüzleşeceği meydan okumalara hazır olabilmesi şu an ki yapı ve yöntemlerde değişen dünyaya paralel bir takım güncelleştirilmelere bağlıdır. Uluslararası sendikal faaliyet, büyük ölçüde ulusal sendikaların çalışmalarından beslenmektedir. Dünya genelinde çalışan insanların ihtiyaçlarına cevap verebilmek için söz konusu çalışmalar, kampanyalaşma, hareketlilik ve yandaşlığın harmanlanması esasına dayalı bir doğrultuda yürütülmelidir.

Küreselleşme ile sosyal boyutta mücadele edebilmek için var olan sendikal politikaların kamu desteği ile güçlendirilmesi ayrıca sendikaların, emeğin ve emekçinin yasal savunucusu olduğunun her platformda dile getirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenle uluslararası sendikal örgütler, milletlerarası sosyal sağduyuya yönelik ilke ve amaçları benimsemiş politik gruplar ve diğer sivil toplum örgütleri ile uygun bağları oluşturmaya ağırlık vermelidirler. Öte yandan sendikaların kurulu düzen ile mücadele vermenin yanı sıra, sistemle bütünsel hareket etme gerekliliği gibi bir sorumluluğu vardır.

Günümüzde başta sendikalar olmak üzere sivil toplum örgütleri, küreselleşmenin neoliberal yüzü karşısında hep aynı eleştirisel yaklaşımı sergilemektedirler. Gerek sendikalar gerekse küreselleşmeyi eleştiren diğer gruplar, serbestleşme, özelleştirme ve fiyat serbestisine dayalı politikaları reddetmektedirler. Öte yandan, şu an var olan uluslararası kurum ve kuruluşların anti-demokrat tutumları ve şeffaflıktan yoksun oldukları konusunda da fikir birliği içindedirler.

İşçi haklarının sürdürülebilirliği açısından sivil ve politik haklar esastır. Bu bağlamda demokrasinin her ne pahasına olursa olsun savunulması gerekmektedir. Üstelik bir toplumun demokratikleşmesi, işçi kesiminin yaşadığı dünyayı şekillendirebilmesi için gerekli olan gücün artması demektir. Demokratikleşme sosyal ve

ekonomik hakların güvencesidir. Bu yüzden demokrasi ve demokratikleşmeye yönelik her türlü girişimi desteklemek sendikalar ve üyesi bulundukları tüm uluslararası örgütlerin en önemli politik hedefidir. Fakat bu hedefe ulaşabilmek ancak ve ancak politik süreçten geçer. Bu politik süreç içerisinde sendikaların haklarını savunabilmelerinin ön koşulu yine sendikalar arası uyumdur. Bunun için laiklik ilkeleri, sosyal adalet ve insanlık onuru gibi unsurların sendikalar tarafından daha fazla benimsenerek işçi hareketi içerisinde derinleştirilmesi suretiyle kök salmalarına izin verilmesi gerekmektedir.

Sendikalar Siyasi Partiler Üstü Oluşumlardır

Sermayeye dayalı toplumlarda sendikalar her zaman karşıt görüşü savunmuş ve hükümetler ile dışardan savaş vermiştir. Bu kabiliyet, girişim ve istek, sendikal gücün temelini oluşturan üyeleri hareketlendirmiştir. Tarihi deneyimler göstermiştir ki; söz konusu bağımsızlık ve istek sadece tek bir siyasal görüş paralelinde yorumlandığı sürece baltalanmaya ve çökertilmeye açıktır. Herhangi bir politik partinin seçim ve yönetim ilkeleri sendikaların kararlarını etkileyebilir; fakat sendikaların karşıt güç olarak bağımsız hareket etme isteği ve özgürlüğünü kesinlikle baltalamamalıdır. Küreselleşmeye cevap niteliğindeki bu yeni sendikal örgütlenme, sermayeye dayalı düzenlemeler içerisinde sendikaların söz konusu özgürlük ve isteklerini geri talep edilebilmeleri için doğru ve düzgün bir politik perspektif içine yeniden oturtulmasının mücadelesini de verecektir.

Günümüzde sendikalar ne yazık ki, kapsamı dar meselelerin sözcüsü olarak görülmektedirler. Bunun böyle olması bir şekilde, gittikçe daralan üye tabanına bağlıdır. Ama bu olgunun tersine çevrilmesi gerekmektedir. Sendikalar toplumun daha geniş kesimlerini temsil etmelidirler. Sendikal tabanı genişleterek, iş gücündeki çeşitliliği örgütlenmeye yansıtmak ve bu sayede de sendikal hareketi yeniden biçimlendirmek kaçınılmazdır.

Düzenli biçimde tasarlanan bu birlik, çalışan kesimin gücünü, kaynaklarını ve örgütlü işçi sınıfının sahip olduğu kapasiteyi, sözleşmeli çalışanlar, günlük kiralananlar ve göçmen işçiler gibi kendi kendisini örgütlemekte sıkıntı yaşayan kesimi örgütlemeye yönelik stratejik bir yönelmeye sahip olacaktır. Sendikal hareket, en önemli eksikliği olan parçalanmayı engelleyebilmek için çalışan kesimdeki çeşitliliği kucaklamalıdır. Bu yüzden söz konusu bütünleşik hareket kendisini, çalışan kesimin sosyal uyumuna engel teşkil eden tüm ideolojilerle, önyargılarla ve uygulamalarla mücadeleye adanmalıdır. Yeni oluşum, çalışan kesimi kuşatacak eşitlik, saygı ve haysiyet gibi temel değerler üzerine kurulmalıdır.

Uluslararası alanda esas yapılması gereken ama en zor olan şey, sınırlar arası sını ve küresel ekip niteliğindeki sendikal ittifakı oluşturabilmektir. Küreselleşmenin bu safhasında, etkili bir uluslararasılaşma, çalışan kesimin, kıtalararası faaliyet gösteren firmaların bilgi akışı ve işleyişi içerisine kendisini başarılı biçimde dahil edebilmesine bağlıdır. Dayanışma ve teşkilatlanma işi faal olarak yönetime ait kararları etkilemeli, mağdur durumdaki işçileri savunmalı, sendikal hakları güvence altına almalı ve toplu pazarlık için öngörülebilir nitelikteki ortak talepleri iyi değerlendirmelidir.

Küresel üretim sistemleri içerisinde sosyal diyalog olgusunu irdelediğimizde, ülke ölçeğinde sını demokrasinin ve toplu sözleşme düzeninin gelişmesinin, tarihsel olarak çalışma yaşamında verimliliğin ve eşitlikçi sonuçların sağlanmasına hizmet ettiğini görürüz. Ayrıca söz konusu sını demokrasi ve toplu sözleşme düzeni, sendikalara üretim sürecinde söz hakkı tanınması açısından da önemli bir mekanizma oluşturmuştur. Küresel üretim sistemlerinin gelişmesi karşısında, işçi ve işverenlerin yeni bir takım sosyal diyalog biçimleri geliştirmeleri zaruridir. Çünkü bu diyalog küresel ekonomide giderek artan bir öneme sahiptir.

Bu alanda zengin bir deneyim yaşandığı söylenebilir. Bu konu da ilginç görüşe sahip birkaç yaklaşım ortaya çıkmıştır. Örneğin

halen Küresel Sendika Federasyonları ile çok uluslu şirketler arasında imzalanan 25'i aşkın Çerçeve Antlaşması mevcuttur. Bu antlaşmaların içerikleri birbirlerinden farklı olmakla beraber çoğu, temel çalışma standartlarını içermektedir.

Bunların arasında 'geçime yetecek ücret' ile sağlık ve güvenlik meselelerini kapsayan antlaşmalar da vardır. Bölgesel ve küresel çalışma konseyleri de sosyal diyalogu geliştirmek üzere giderek yaygın biçimde kullanılan mekanizmalardır.

Küresel sosyal diyalogun kapsamlı bir biçimi gemicilik sanayinde ortaya çıkmıştır. Gemicilik, niteliği gereği hayli uluslararası hale gelmiş bir alan olduğundan, Uluslar arası Taşıma İşçileri Federasyonu ile Uluslararası Denizcilik İşverenleri Komitesi arasında imzalanmış olan öncü niteliğinde bir uluslararası toplu sözleşme mevcuttur. Bu sözleşme, ücretler, asgari standartlar ve doğum izni ile doğuma bağlı hakları kapsamaktadır.

Küresel sosyal diyalogun bu biçimleri, ilgili küresel ortaklar arasında gönüllülük temelinde gelişmektedir. Bu gelişmeler Dünya Çalışma Örgütü'nün (ILO) ve diğer kuruluşların işçi-işveren arasındaki ilişkileri daha verimli hale getirebilmek ve geliştirmek, aradaki uyuşmazlıklara istinaden yeni çözüm yolları devreye sokması açısından son derece önemlidir. Başka ne gibi alternatifler üretilmesi gerektiği konusunda araştırma yapılması şarttır. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) bütün bu gelişmeleri dikkatle izlemeli; ilgili taraflara gerekli hallerde tavsiyede bulunmalıdır.

Küreselleşme ile Mücadele Konusunda Atılan Adımlar

Temel de benzer amaçlar için mücadele veren iki farklı uluslararası örgütün birleşmesinden doğan küresel örgüt:

Yukarıda, küreselleşme ve sendikasızlaştırma ile mücadele için çok yönlü bir strateji oluşturulması gerekliliği vurgulanmıştır. Yine değinildiği üzere, bu stratejinin en önemli ayacı şüphesiz dünya ölçütünde bağımsız ve demokratik bir sendikal birliğin kurulmasıdır. Böyle bir unsur büyük bir sembolik değerdir ve çalışan

kesimin mücadelesine yönelik diğer girişimleri harekete geçirebilme niteliği taşır.

Dünya geneli dikkate alınırca, çalışan kesim için mücadele veren iki önemli oyuncu vardır.

Bunlar, uluslararası sosyal-demokrat geleneğin mirasçısı olarak 1949 yılında kurulan ve yaklaşık 150 milyon işçiyi temsil eden büyük ortak, Uluslararası Bağımsız Sendikalar Konfederasyonu (ICFTU) ile, 1920'de kurulan Uluslararası Hristiyan Sendikaları Konfederasyonundan 1968 yılında geriye kalanlarla oluşturulan, sosyokatolik bir anlayışla 26 milyon üyeyi temsil eden Dünya İşçi Konfederasyonu'dur (WCL). WCL'nin üyelerinin çoğunluğu Latin Amerika'dandır. Fakat şöyle de bir durum vardır ki, WCL üye sayısı ciddi biçimde abartılmıştır. WCL'ye daha geniş bir açıdan bakılacak olursa Batı Avrupa Hristiyan Demokrasisinin geliştirilmesi projesine katkı sağladığı ve söz konusu projeden önemli ölçüde fon geliri aldığı görülür. Asya kıtasında ise BATU adıyla ruhani yönü ağır basan faaliyetler yürütmektedir.

Söz konusu tarafların onayları ve katılımları olmadan sendikal birleşmenin gerçekleşmesi mümkün değildir. Geçen yıllar süresinde bu amaca yönelik birçok girişimde bulunulmuş fakat başarı sağlanamamıştır. Çünkü müzakereler neticesinde, Dünya İşçi Konfederasyonu'nun (WCL) ICFTU'ya katılması önerilmiştir. Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ETUC ve Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü Sendikalar İstişare Komisyonu TUAC gibi Batı Avrupa merkezli sosyal-reform taraftarı iki örgüt bu öneriler ve bağlı müzakerelerin gerçekleştirildiği süreçte birleşme için destek olmuşlardır.

Anlaşmazlığın giderilmesi için yeni bir yaklaşım benimsenmiş ve bu yaklaşım çerçevesinde, tamamen yeni bir örgüt kurulması öngörülmüştür. Yine bu yaklaşım içerisinde, söz konusu örgütler bünyesine uluslararası üyelikleri bulunmayan bağımsız ve demokratik ulusal sendika merkezlerinin de alınması planlanmıştır. Özellikle Avrupa ve Latin Amerika'da bulunan bu tür ulusal örgütlerin

bu yeni yapılanma içerisinde yer almaya gönüllü olabileceklerine inanmak için ortada birçok neden bulunmaktadır.

Geçmişte yaşanan bölünmelere sebep teşkil eden tarihi nedenler artık varlığını yitirmiştir. Buna ek olarak, günümüz sendikal hareketinin yukarıda bahsi geçen meydan okumalar ve yıkıcı etkiler karşısında dik durabilmesi için herhangi bir tarihi nedenin birleşmeye engel olmasına izin vermek, duyarsızlık ve çalışan kesme ihanetten başka bir şey değildir.

ICFTU'nun ve WCL'nin esasını oluşturan temel ilke ve politikalar birbirinden çok farklı değildir ve çeşitli noktalarda bu ilke ve politikalar birleşmektedir. Bu açıdan yeni örgütün kurulması için gerekli olan ortak değer ve hedefleri içeren bir platformun oluşturulması çok zor olmamıştır.

Bu iki uluslararası örgütün birleşmesi, yine her iki örgütün üyeleri ile beraber, prensipte ve uygulamada bağımsız ve demokratik olan tüm ulusal konfederasyonlara da ağıttır.

Yeni dünya sendika merkezi ulusal seviyedeki mevcut bölünmeleri gündemine taşımadan hareket edecektir. Böylelikle, iş gücünün gelişen koşullara paralel olarak hareketliliği artacak; sendikal hareket yeni bir boyut kazanacaktır. Örgütsel yapı dünya genelindeki işverenler ve uluslararası kuruluşlar ile olan ilişkilerinde sağlam ve tek sesli biçimde hareket edecek nitelikte şekillenmiştir. Tek sesliliğin önemli gereklerinden biri olan bölgesel yapılanmaların düzenlenmesi ve gruplandırılması için çalışmalar başlatılmıştır. Bir kısım bölgesel örgüt ile bu yönde yapılan istişareler tamamlanmıştır. Geri kalan ilgili örgütler ile görüşmeler devam etmektedir.

Küresel anlamdaki endüstriyel faaliyetlere istinaden, dünya genelindeki sendika federasyonları ve uluslararası sendika federasyonları kendi gerçeklerine uygun biçimde eşgüdüm oluşturmak suretiyle daimi bir birlik meydana getirebilirler. Bu gerçekten yola çıkılarak ileriki safhalarda konfederasyonlar ile uluslararası ticaret kuruluşları arasındaki ilişkiler yeniden değerlendirilecektir.

ICFTU İle WCL Nasıl Bir Araya Geldiler?

2003 Aralık ayında yapılan ICFTU 119. İcra Kurulu Toplantısında Dünya İşçi Konfederasyonu WCL ile ilişkilerde kaydedilen ilerlemeler ve birleşerek yeni bir uluslararası sendikal örgüt oluşturma olanaklarına ilişkin sürdürülen girişimler olumlu biçimde sonuçlandırılmış ve ortaya söz konusu küresel sendikal hareketin temsilcisi bir örgüt çıkmıştır. Ortaya çıkan örgüt yani ITUC liderliğinde, eski sol eğilimli ICFTU ve Hristiyanlık güdümlü WCL'nin yukarıda da değinildiği üzere küreselleşmenin yıkıcı etkilerine karşı kaçınılmaz mücadelenin baş aktörleri olarak kalabilmek ve sendikal harekete yön verebilmek amacıyla birleşmişlerdir. Bu sayede milyonlarca çalışana, dengesiz büyüyen ekonomik küreselleşme karşısında uluslar üstü ve birleşik nitelikte bir koruma sağlamak hedeflenmiştir. Eski ICFTU yani Uluslararası Bağımsız Sendikalar Konfederasyonu'nun Genel Sekreteri şimdi ise ITUC'nin Genel Sekreterliğine getirilen Guy Ryder, ITUC'nin ortaya çıkışını, sendikal hareketin gerek ulusal gerekse uluslararası seviyelerde katılaştırılması olarak tanımlamaktadır. Guy Ryder'a göre ITUC'nin kurulması sendikacılığın sahip olduğu gücün birleştirilmesi sürecinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Aynen ICFTU'da olduğu gibi yeni merkez de ulusal sendika merkezlerinden müteşekkildir fakat yeni örgütün Uluslararası Eğitimciler Federasyonunun da içlerine dahil olduğu 10 adet Küresel Sendika Federasyonu ile işbirliğinin güçlendirilmesine yönelik bir eğilimi vardır.

ICFTU ve WCL'nin Afrika, Asya/Pasifik ve Amerika için üç tane bölgesel örgütü bulunmakta idi. Söz konusu bölgesel örgütlerin tek bir çatı altında birleştirilmesi için ayrıntılı müzakereler gerçekleştirilmiştir. Her iki örgüte bağlı üyelerin aynı zaman da Avrupa kıtasında çalışan işçileri temsil eden Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ETUC'un da birer parçası olmalarından ötürü ETUC'un Avrupa Birliği ile yapılan pazarlıklardaki etkin rolünün söz konusu yeni mozaığe aynen yansıtılabilmesi için uzun görüşmeler yapılmıştır.

ICFTU ile WCL'nin birleşmesi çalışan insanın tek bir ses olarak, güçlü, dayanışmacı ve kendi hayatı ile içinde yaşadığı toplumun yaşam standartlarını iyileştirebilmesine dayalı ortak bir kararın ürünüdür. Bu ortak karar neticesinde 1 Kasım 2006 tarihinde Avusturya'nın başkenti Viyana'da yapılan kuruluş kongresi ile bu iki uluslararası örgüt, ITUC yani Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu adı altında birleşmiştir. Yenilenmiş bir enerji ve umutla küreselleşme ile mücadele edecek olan ITUC'nin kuruluş günü olan söz konusu birleşme tarihi, emek camiasınca, sendikal hareketin aydınlandığı gün olarak yorumlanmıştır. 1 Kasım ile 3 Kasım 2006 arasında 150'den fazla ülkeyi temsil eden 1,700 delege bu birleşmeye onay vererek yeni bir başlangıca şahitlik etmiştir. 1 Kasım 2006 tarihindeki açılış oturumundan bir gün önce şu an ki ITUC'nin selefleri olan Uluslararası Bağımsız Sendikalar Konfederasyonu ICFTU ve Dünya İşçi Konfederasyonu WCL'nin hukuki varlıklarına son verilmiştir. Böylece ITUC, eski ICFTU ve WCL'ye üye örgütler ile beraber, küresel bir yapıya ilk kez üye olan 8 farklı ulusal sendika örgütünü de bünyesine katmıştır. Ancak 145 üye sendikası bulunan, dünya genelindeki 42 milyon işçiyi temsil eden komünist yapı eğilimli Dünya Sendikalar Federasyonu WFTU bu yeni şemsiye örgüte politik nedenlerden ötürü katılmamıştır. Bugün ITUC 154 ülke ve bölgeden 306 üyesi ile dünya çapında 168 milyon işçiyi temsil eden dünyanın en büyük sendika federasyonudur. ITUC özellikle alışlagelmiş hizmet ve sanayi sektörlerinde olduğu kadar hızlı bir büyüme içerisinde olan kayıt dışı sektörlerdeki işçileri de örgütlemeyi amaçlamaktadır. ICFTU'da yüzde 40 olan kadın üyelik oranının yeni örgüt bünyesinde genç istihdamı da kapsamak suretiyle arttırılmasına yönelik önlemlerin alınması planlanmıştır.

Öte yandan iki eski rakibin bir araya gelerek, bu büyüklükte birleşik bir uluslar üstü sendikal örgütün meydana getirilmesinin özellikle meşruluk ve temsiliyet bağlamlarında tartışılır bir takım yararlar sağlayacağına ilişkin yorumlar mevcuttur. Yorumcuların birçoğu resmi temsiliyetin geniş ve tek bir şemsiye altında toplan-

dığı bu örgütü, politik gücün artırılması olarak tanımlama eğilimindedirler. Ancak ITUC, aynen eski ICFTU ve WCL gibi mevcut gücünü basit örgütsel hacminden ziyade, uluslararası örgütler ve uluslar üstü statüdeki hükümet yapıları ile lobi faaliyetinde bulunabilme kapasitesinden alacaktır.

Bu bağlamda ITUC, dünya genelindeki tüm işçilerin birleşmiş sesi olarak, üyeleri arasındaki uzun vadeli geleneksel ve ideolojik çatışmaların artmasına izin vermeyeceğine dair kendisini ispatlamaya azmetmelidir. Meydana getirilen bu yapı ancak söz konusu azmi ölçüsünde ya resmi açıdan üyelerinin sahip olduğu gücün artmasına yarayan bir araç ya da küresel sendikal hareketin gerçek anlamda sağlamlaştırılmasının anahtarı olarak nitelendirilecektir.

Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) Nedir? Amaçları Neler Olmalıdır?

Yeni kurulan bu Konfederasyon, birleşik ama çoğulcu bir yapı olup, dünyada sendikal hareketin yeni temsilcisidir. Söz konusu Konfederasyon, yapısında bulundurduğu üyelerinin çeşitlilik arz eden kökenlerine saygılı demokratik ve bağımsız bir örgüttür.

ITUC'nin çalışan insanların sosyal adalet, özgürlük, demokrasi, barış ve eşitlik için verdiği sendikal mücadeleyi ileri götürmek, aynı zamanda da emekçi sınıfına, saygınlığın var olduğu, insan haklarının tam olarak uygulandığı bir dünyanın kapılarını açmak gibi bir görevi vardır.

Konfederasyon kendi görüşlerini hayata geçirmeye engel teşkil edebilecek, sosyal, ekonomik ve politik yapılarda acil bir takım değişikliklere gidilmesi gereğinin farkındadır. Küresel ekonominin getirdiği şartlar itibarı ile yoksulluk ve açlıkla, sömürü, zulüm ve eşitsizlikle uluslararası bağlamda verilmesi gereken mücadelenin yanı sıra, emekçi kesimin menfaatine hizmet edecek demokratik yönetimlerin oluşturulması en acil ve en kesin amaçtır.

Yeni kurulan Konfederasyon, dünya sendikacılığının demokratik ve bağımsız güçlerini birleştirmek ve mobil hale getirmek suretiyle, çalışan insanları çalışma yerleri ve çalışma koşulları her ne şekilde olursa olsun daha iyi temsil edebilecektir. ITUC, küresel sermayeye karşısındaki küresel işgücünü korumakla ve gerektiği zaman uygulanabilir dayanışmanın gücünü göstermekle yükümlüdür. Bunun yanı sıra Konfederasyon, işçilerin evrensel haklarının ve insanca çalışma olanaklarının, sürdürülebilir gelişme ve adalet için kaçınılmaz birer gereklilik olduğunun bilincindedir. Bu değerlerin gerekliliğini inkar etmek, insan güvenliğine karşı bir tehdit demektir.

Yeni kurulan bu Konfederasyonun, kendisini demokrasinin dünyanın her yerinde geliştirilmesi ve korunmasına adanarak, insan haklarının tam anlamıyla uygulanabilmesine olanak tanınması ve bu hakların devri söz konusu olmayan birer evrensel ilke haline dönüştürülmesini sağlaması gereklidir.

Konfederasyon özellikle, yoksulluğun ve istismarın yaygın olduğu bölgeler başta olmak üzere dünyanın her yerinde işçiler ile ailelerinin sosyal açıdan kapsamlı ve eşit biçimde gelişimi için uğraş verecektir. Bu bağlamda, ayrımcılığın her türünü insanın saygınlığına ve insanlar arası eşitliğe karşı suç girişiminde bulunmak olarak nitelendiren ITUC, yeni doğmuş her bireyin yaşam hakkı olduğuna inanarak, toplumda ve çalışma hayatında çeşitliliği desteklemeyi kendisine görev addetmiştir.

ITUC'nin kuruluş amaçlarından bir diğeri de dünyanın her kesiminde barışın sağlanması ve güçlendirilmesidir. Konfederasyon çalışmalarının büyük bir bölümünü, dünyanın silahsızlandırılması ve özellikle de kitle imha silahlarının ortadan kaldırılması yönünde sürdürecektir. Tüm insanlığın saldırdan uzak, kendi hür iradesi ile özgürce yaşaması ancak buna bağlıdır. Konfederasyon sorunların çözümü için savaşa başvurulması, terör, sömürgecilik ve de askeri iradenin üstünlüğü ile ırkçılığı reddetmektedir.

Konfederasyon Birleşmiş Milletlerin ilke ve işlevlerini teredütsüz olarak desteklemekte; aynı zamanda Birleşmiş Milletlerin meşrutiyetinin ve otoritesinin uluslararası toplumun barış içinde yaşaması ve gelişebilmesi için güvence teşkil ettiğini kabul etmektedir.

Birleşik ama çoğulcu bir yapı ile Konfederasyon, demokratik ve bağımsız sendika merkezlerini bünyesine katma eğilimindedir. Bunu yaparken, söz konusu sendika merkezlerinin özerkliklerine, teşkilat yapılarına ve bu merkezlerin beslendiği kaynaklara saygılı bir yaklaşım sergilenecektir.

Konfederasyon karar alırken ve bu alınan kararları uygulamaya koyarken, tüm dış etkenlerden bağımsız biçimde hareket edecektir. Hükümetler, politikacılar, işverenler, dini temsil eden kesimler ya da bir takım sınıai güçler bu dış etkenler arasında sayılabilir.

Başta da değinildiği üzere, yeni kurulan Konfederasyon, çalışan insanların ve de ailelerinin refahı, güvenliği, sosyal açıdan ilerlemeleri ve herkes için sürdürülebilir gelişimin sağlanması açısından demokratik ve bağımsız sendika teşkilatları ile toplu pazarlığa ihtiyaç olduğu kanaatine derin bir biçimde inanmıştır.

Bu inanç ve birlikten doğacak güç ile evrensel insan haklarının iş yerlerinde de saygı görmesi ve bu sayede çocuk işçilik ve zorla çalıştırma gibi eylemlerin tamamen ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalarda sonuç alınmasını sağlayacaktır. İş yerlerinde ayrımcılığa son verilecek ve işçilerin sendikal hakları tam anlamıyla korunacaktır.

Yeni oluşum, birleşme özgürlüğü, sınırlar arası faaliyetler de dahil olmak üzere grev hakkı ve toplu sözleşme hakkının ihlallerini koşulsuz biçimde tüm dünyaya ihbar edecek; uluslararası dayanışmayı hareketli hale getirecektir.

Özgür seçim hakkı için mücadele vermek aynı zamanda da üretken istihdamın güçlendirilmesi ve çalışan herkes için iş güvenliğinin sağlanması bir diğer ana hedeftir.

Uluslararası çapta bağımsız ve demokratik sendikal hareketin gelişmesini ve güçlenmesini sağlamak, ulusal düzeydeki sendikaların üye sayılarını artırabilmeleri için onlara, uluslararası nitelik taşıyan bir gelişim desteği vermekten geçer. Gerek kayıt dışı, gerekse kayıt altında ki istihdam çerçevesinde işe alınan kadın ve erkek çalışanlar, istikrarsız ve korunmasız iş yerlerine yönelik kampanya ve teşkilatlanma stratejileri aracılığı ile koruma altına alınacaklardır. Bu yönde destek faaliyetlerinin bir an önce başlatılması zorunlu bir ihtiyaçtır.

Küresel ekonomi içerisinde düzene karşı koyan bir güç olabilmek için söz konusu Konfederasyon ve benzer oluşumların, ülkeler ve ülkelerarası adil gelir ve servet dağılımının sağlanmasına yönelik çalışmalar yapması kaçınılmazdır. Çevrenin korunması, kamu mal ve hizmetlerine genel erişimin sağlanabilmesi, kapsamlı sosyal güvencenin tam anlamıyla uygulanabilmesi ve hayat boyu eğitim ile herkes için uygun çalışma fırsatlarının yaratılması ancak bu sayede mümkün olabilir.

Bu doğrultuda, sosyal adaletin ve sürdürülebilir kalkınmanın güçlendirilmesi için Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'ya ait rol sağlamlaştırılacak, bunu yaparken de, ulusal ve bölgesel örgütlerin söz konusu ilkelere uyan görüş ve uygulamaları dikkate alınarak, uluslararası çalışma standartlarının tüm dünyada uygulanabilir hale dönüştürülmesine hizmet edilecektir.

Yeni Konfederasyonun, Küresel Sendika Federasyonları ve Sendika Danışma Komisyonu (TUAC) ile işbirliği içerisinde, çok uluslu şirketler ve uluslararası işveren örgütleri ile sosyal diyalogun sağlanmasına yönelik uluslararası sendikal politika ve faaliyetlere destek vermesi gerekmektedir.

Küresel iş gücünü oluşturan sektörlerle ait fikir ve ihtiyaçlara sendikal hareketin duyarlı olabilmesi için, kadın hakları ve cinsiyet eşitliği olgusunun önemi daha fazla vurgulanacak, sendikalar da görev alan kadın sayısının artırılmasına yönelik çalışmalar artırılarak, kadınların liderlik gerektiren pozisyonlarda daha fazla söz

sahibi olmalarına hak tanınacaktır. Kadın ve cinsiyet eşitliği kadar önemli olan ırkçılık, yabancı düşmanlığı, göçmen işçi ve ailelerin dışlanması gibi sorunlarla mücadele edilerek kültürler arası eşitliğin ve diyalogun sağlanmasına çalışılacaktır. Genç istihdam meselesi köklü bir biçimde ele alınarak, gençlerin sendikal harekete ve sendikal faaliyetlere dahil olmalarına imkan sağlanacaktır.

Bilindiği üzere, genç insanlar ancak yeterli eğitim ve öğretime sahip olurlarsa, iş hayatında karşılaşacakları istikrarsız çalışma olgusuna karşı koyabilme bilincini kazanabilirler.

Bu nedenle, gençlerin yeterli derecede eğitim alabilmelerine destek verilecektir.

Yukarıda değinilen faal ya da çalışmaya aday, yaş ve cinsiyet gruplarının yanı sıra, emekli olmuş işçilere de yönelik bir takım çalışmalar söz konusu olacaktır. Emekli işçilerin uygun bir gelire sahip olmaları ve menfaatlerinin gözetilmesi, nesiller arası dayanışmanın artmasını mümkün kılacaktır.

Bu noktada emekli veya genç, kadın ya da erkek tüm çalışanlar kadar engelli işçilere de önem verilmelidir. İster kadın isterse de erkek olsun engelli işçilerin sahip olduğu hakların iyileştirilmesi ve muhafaza edilmesi, yine bu yeni oluşumun öncelikli görevleri arasındadır.

Yukarıda sayılan tüm bu hedef ve gerekliliklerin yerine getirilebilmesi için yeni oluşumun üye sendikalar ve bu sendikalara bağlı işçilerin sahip oldukları enerjiyi, adanmışlığı ve yetenekleri kullanması böylelikle uluslararası sendikacılığın, işçilerin günlük çalışma yaşamının bir parçası haline gelmesini sağlamalıdır.

Küresel dayanışma öngörüsünü etkin kılmaya yönelik her türlü kampanya, faaliyet ve eylem günlerinin düzenlenmesi ve bu türden girişimlerin desteklenmesi uluslararası statüde ki konfederasyonlar ve benzer teşkilatların önümüzdeki yıllarda özellikle önem vermesi gereken konulardır. Böyle faaliyetler küresel dayanışmaya hizmet ettiği kadar, uzlaşmacı yapıdaki sendikal bağımsızlığın oluşabilmesi için de son derece önemlidir.

II. ITUC'nin Kuruluş Kongresinde Alınan Kararlar

2006 tarihinde Viyana'da yapılan ITUC Kongresinde, yeni kurulan Konfederasyonun küreselleşmeyi temelden değiştireceğinin güvencesi verilmiştir. Küresel ekonominin idaresine yeni bir yön verebilmek için neoliberalizm etkisindeki serbest piyasa politikalarının ve mevcut küreselleşme sürecindeki uluslararası toplulukların tutarsızlığını ve de yanlışlarını ortaya koymaya yönelik bu saydığımız amaç ve hedeflerden hiç bir ödün vermeden çalışmaya devam etme gerekliliği vurgulanmıştır.

Özetle, sürdürülebilir kalkınma için ekonomik, sosyal ve de çevresel unsurların bir arada harmanlanması; işçilerin temel hak ve özgürlüklerine evrensel boyutta saygı duyulmasının güvence altına alınması; herkes için 'insan onuruna yakışır iş' olanaklarının sağlanması; yoksulluğun sona erdirilmesine yönelik ulusal ve uluslararası eşitsizliğin ortadan kaldırılması; son olarak, eşit gelir dağılımı ile büyümenin desteklenmesi söz konusu amaç ve hedeflerin ana hatlarını oluşturmaktadır.

Dünya Çalışma Örgütü'ne (ILO) ait insan onuruna yakışır iş olgusunun ve Birleşmiş Milletlere (BM) ait Milenyum Kalkınma Hedeflerinin, tam olarak anlaşılmasını içeren yeni bir küreselleşme anlayışına yönelik bir gündemin şekillendirilmesi için acil bir uluslar arası eyleme ihtiyaç vardır. Bu yüzden Kongrede, ITUC'nin dünya çapında bir eylem günü düzenlemesi için karar alınmıştır. Bu eylem, işsizliğin ve eksik istihdamın kabul edilemez boyutlara varmış olmasından ötürü tam istihdamın sağlanması ve herkes için insan onuruna yakışır iş imkanlarının yaratılması temeline oturtulacaktır. Sanayileşme yolundaki ülkeler, gecikmeksizin, BM'nin belirlemiş olduğu gayr-i safi milli hasılanın yüzde 7'lik kısmı oranında resmi kalkınma yardımı almalıdır. Bu ülkelerde artan borçlanmalara dur diyebilmek için kararlı biçimde eylem yapılmalıdır.

Sosyal eşitsizliğin ortadan kaldırılması ve adil bir eşitlik sağlanmasına yönelik mücadele, yeni küreselleşme modelinin gelişti-

rilmesinde kilit bir rol oynamaktadır. Döviz işlemlerinde uluslararası vergi uygulamasına gidilmesi, hem kalkınmayı finanse etmek, hem de sosyal yapıdaki spekülâtif mali hareketi sınırlandırmak için gerekli bir uygulamadır.

Küreselleşmenin sağlıklı bir yapıda tüm insanlığa yarar sağlayabilmesinin bir başka koşulu da nitelikli kamu hizmetlerinin sağlanmasıdır. Eğitim ve sağlık alanındaki hizmetlerin hükümetlerin sorumluluğunda olduğu sistemler her zaman daha adil ve daha sağlam biçimde işler. Herkes için yaşam boyu eğitim ve yaşam boyu sağlık gözetimi, küresel bilgi toplumuna katılımın anahtarıdır.

IMF, DB ve DTÖ gibi uluslararası finans kuruluşları, küresel ekonominin daha etkin ve demokratik bir biçimde yönetilebilmesi açısından uygulamalarında çeşitli reformlara gitmelidirler. Ayrıca bu kuruluşlar, karar verme süreçlerinde daha şeffaf olmak durumundadırlar. Söz konusu kuruluşlar mali, ticari ya da ekonomik bir takım düzenlemelere giderken, öncelikle insan haklarına saygı göstermelidirler. Hükümetler arası tutarlılık ve işbirliği, belirlenen demokratik hedeflerin gerçekleştirilmesini kolaylaştıran faktörlerdir. Öte yandan bu tutarlılık ve işbirliği, yukarıda adı geçen uluslararası kuruluşların dünya genelindeki uygulamalarını daha demokratik hale getirilebilmesi açısından da önemlidir.

ITUC'un kuruluş kongresinde, kararlaştırılan hedefler ile paralel amaç ve ilkeleri olan tüm uluslararası kuruluşlardan, kalkınma, sosyal gelişme, emeğe saygı, çevreye karşı duyarlılık ve cinsiyet eşitliği gibi konuları gündemlerine taşımalarının gerekliliği vurgulanmıştır.

Bahsi geçen uluslararası kuruluşlar, çalışanlarla yoksulların hak ve menfaatlerini korurlarken, doğabilecek karşı saldırılara göğüs gerebilmek adına Küresel Birlik Federasyonları GUF, TUAC veya OECD ile işbirliğine gidebilirler. Çünkü mevcut uygulama ve politikalarda değişikliğe giderken bu kurumlarla diyalog sağlanması gerekmektedir.

Sürdürülebilir kalkınma ve sosyal açıdan ilerlemenin destekçisi olan ITUC, çalışan kesim ile yoksullara karşı sürdürülen ve devletin etkili yönetim kapasitesini baltalayan politikalarda bir an önce değişikliğe gidilmesi konusunda IMF ve Dünya Bankasına çağrıda bulunmuştur. Bu uluslararası finans kuruluşları ITUC'nin bu hususlarda ortaya koyduğu alternatif önerilere kulak vermeli-dirler.

Dünya Ticaret Örgütü kuruluşundan bu yana emeğin istismarı, adil olmayan kalkınmayı, çevresel yıkımı ve cinsiyet eşitsizliğini yaygın kılan bir ticari serbestleşme modelinin baş aktörü olmuştur. Ne yazık ki, küreselleşme bünyesindeki uluslar arası ticaret sistemi ülkelerin kalkınmasına hizmet etmemektedir. Dünya Ticaret Örgütü karar verme ve uygulama mekanizmalarında gelişmekte olan ülkeler için insan onuruna yakışır iş olgusuna ve sınai kalkınmaya yönelik stratejilere yer vermelidir. Bu bağlamda Dünya Ticaret Örgütü ile ILO'nun katılımı vasıtasıyla gerçekleştirilecek olan ticari ve sosyal çalışma standartları konulu bir forum ya da çalışma grubu oluşturulmalıdır. Böyle bir platformun oluşturulması bölgesel, ulusal ve uluslar arası ölçütlerdeki karşılıklı ticaret ve yatırım işbirliği antlaşmaları açısından da büyük önem arz etmektedir. Çünkü ancak ILO'nun katılımı ile işçi haklarına uygun ve uygulamada güvence niteliği taşıyan maddelerin bulunduğu antlaşmalar söz konusu olabilir.

Kuruluş Kongresinde ayrıca kamu çıkarlarını gözetmek ve kamu haklarını düzenlemekle yükümlü olan hükümetlerin, eğitim, sağlık, su, ulaşım ve diğer zorunlu kamu hizmetlerini serbestleştirmek amacı ile pazarlık görüşmelerinden kesinlikle kaçınmaları gerektiği önemle tekrarlanmıştır. Sürdürülebilir kalkınmanın mihenk taşlarından birisi olan kamu hizmetlerinin devlet işletmesinde kalması için ITUC'nin uluslararası boyutta stratejiler uygulaması ve söz konusu işletmelerde iş sağlığı ve iş güvenliği olgusuna yönelik çalışmalar yapması gündemdedir. Bu çalışmalar kapsamında çevre bilincinin yerleştirilmesi ve çevre sağlığı gibi gereklilik arz eden konulara da önem verilecektir.

Çokuluslu İşletmelerle Mücadele:

Küreselleşmenin esas idarecileri konumuna gelen çok uluslu firmalar ile hükümetler arası işbirliği neticesinde yaşanan uluslararası ticaret uygulamalarında, örgütlenme ve toplu pazarlık hakkının etkin bir biçimde tatbik edilememesine ilişkin sıkıntılara başta da değinmiştik. Buna istinaden Kongrede, ITUC'un küresel ekonominin yaygın yüzü olarak bilinen adaletsiz rekabet ortamının ortadan kaldırılabilmesi için sendikal hakların iş yerlerinde tam olarak geçerli hale gelebilmesine yönelik faaliyetlere ağırlık vereceği tekrarlanmıştır.

Sendikal hakların ihlalinin söz konusu olduğu her durumda artık ITUC'nin müdahalesi güvence altına alınmıştır. ITUC, ILO tarafından belirlenmiş olan sendikal hakların uluslar arası standarttaki savunucusu ve destekleyicisidir.

Eşitliğin Sağlanması ve Ayrımcılıkla Mücadele

Ayrımcılıkla mücadele ve eşitliğin sağlanması konularında ise kampanyalar yürütülmesini güvence altına alan Kongre aynı zamanda, işyerlerinde milyonlarca çalışanın maruz kaldığı her türlü ayrımcılığın sona erdirilmesine yönelik girişimlerin artarak devam edeceğini ve eşit ücret ilkesinin etkin biçimde uygulanacağını da taahhüt etmiştir. Evrensel bir gerçek haline dönüşen cinsiyet ayrımcılığı ITUC politikalarına, faaliyetlerine ve de programlarına dahil etmiştir. Bu doğrultuda kadınların sendikal harekete olan katılımlarının artırılması ve liderlik pozisyonlarında daha fazla görev alabilmelerine ilişkin sendikal politikaların desteklenmesi gerekliliği vurgulanmıştır. Cinsiyet eşitliğini savunan eylem programlarının geliştirilmesi ve uygulamadaki mevcut politikalarda cinsiyet konusunun daha etkin biçimde entegrasyonunun sağlanması gündemdedir. Cinsiyet eşitliğinin yanı sıra gerek işyerleri gerekse iş gücü piyasalarındaki ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ile mücadelede gerekli önlemlerin alınması için toplumdaki ve iş yerlerindeki değişimin yakından takip edilerek uygun müdahalelerde bulunulması garantilenen bir başka konudur. Öte yandan Kongre,

çocuk işçiliğin ortadan kaldırılması için yıllardır süregelen uluslar arası sendikal girişimleri devam ettireceğinin ve her çocuğun okula gidebilmesi için gerekli alt yapıyı sağlamaya çalışacağının güvencesini de vermiştir.

Genç İşçiler İçin Daha İyi Bir Gelecek

ITUC iş gücü piyasalarının hem günümüzde hem de gelecekteki başrol oyuncularını olan genç işçilerin mevcut durumlarını iyileştirmek; çalışan genç kadın ve erkeklerin beklentilerine ve de çıkarlarına olumlu bir şekilde cevap verebilmek için bu insanların sendikalarla tam anlamıyla bütünleşmesi gereğinin büyük önem taşıdığının bilincindedir. Sendikal hareketin geleceği ve yaratıcı bir güçle hizmet edebilmesi gençlere bağlıdır. Bu nedenle kuruluş Kongresinde, uluslararası örgütün insan onuruna yakışır iş, nitelikli eğitim ve iş gücünün hayat boyu eğitimi gibi meselelere ehemmiyetle yaklaşacağı taahhüt edilmiştir. Kadın ve erkeğin örgütsel yapıda daha güçlü kılınmasına ve temsiliyet derecesinin artırılmasına yönelik kampanya ve faaliyetlere ağırlık verilecektir.

İşyerlerinde İşçi Sağlığı ve İş Güvenliğinin Sağlanması

Bilindiği üzere iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeniyle dünya genelinde her yıl 2 milyona yakın işçi hayatını kaybetmektedir. Bu kayba bir son vermek amacıyla ITUC iş sağlığı ve iş güvenliği kavramlarının güvence altına alınıp iş yerlerinde daha etkin biçimde uygulanması için çalışmalarına hız verecektir. Bu bağlamda özellikle asbest kullanımına son verilmesi ve asbest maddesinin ticari bir mal olmaktan çıkarılmasına yönelik bir kampanya başlatılmıştır. Ayrıca Kuruluş Kongresinde 28 Nisan tarihinin dünya genelinde ölen ve de yaralanan işçiler için uluslar arası bir anma günü olarak tanınmasına ilişkin karar alınmıştır.

Uluslararası Sendikacılık Açısından Küresel Referans Noktası ILO'dur

Başta da değinildiği üzere, yeryüzünde çalışan tüm insanların sosyal adalet ve de çalışma haklarına yönelik menfaatlerini koru-

mak söz konusu hak ve özgürlükleri geliştirmek için mücadele veren Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) güçlü biçimde desteklenmelidir. Bu bağlamda ITUC ILO'yu daha etkin kılabilmek adına ILO İşçi Grubuna ait çalışan kadın sayısının artırılmasına yönelik çalışmalarda bulunmaktadır. Ayrıca ILO'nun yürütmekte olduğu, uluslararası çalışma standartlarına uygunluk, tam istihdam, sosyal koruma ve sosyal diyalog gibi politikaların tamamen destekçisi olan ITUC, 'İnsan Onuruna Yakışır İş' olgusunun ancak bu politikaların doğru işlemesi sayesinde yaygınlaşabileceğinin bilincinde olan bir küresel örgüttür.

Barış, Güvenlik ve Birleşmiş Milletler

ITUC ve benzeri yapıların bir diğer önemli görevi de elbette ki dünyada barış ve güvenliğin sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Çünkü barış aynı zamanda, sendikal hedeflere ulaşmanın ön koşullarından biridir. Kuruluş Kongresinde ITUC dünya ile olan ilişkilerinde tek taraflılığı reddederek, Birleşmiş Milletlerin temel rolünü destekleyeceğinin güvencesini vermiştir.

İnsan haklarının ihlali ana başlığı altında toplanabilecek, insan onuruna yakışır iş eksikliği, yolsuzluk, yoksulluk, eşitsizlik ve kötü yönetim gibi olumsuz faktörlerin ortadan kaldırılabilmesi için kültürler arası girişimlerin desteklenmesi gerektiğinin bilincinde olan ITUC, sahip olduğu küresel sosyal taraf niteliği ile sözü edilen tüm bu olumsuzluklar ile mücadele edecektir. Buna ithafen, İsrail ile Filistin arasında barışın bir an önce sağlanması çağrısında bulunmuştur. ITUC'un esas amaçlarından biri de, tüm ülkelerin en olası zamanda silahsızlanması ve savaş ekonomilerinin, üretken barış ekonomilerine dönüştürülmesi için çalışmaktır. Ayrıca Kuruluş Kongresi bahanesi her ne olursa olsun, terörün tüm türlerini kınamıştır. Bu kınama aynı zamanda önleyici olduğu gerekçesi ile savaş başlatan veya seçerek suikast düzenleyen bazı devletlere karşı yapılmıştır. ITUC terör karşıtı tedbirlerin alınmasında tetikte olmalı ayrımcılık, yabancı düşmanlığı ve kazanılmış demokratik hakları yok etmeye yönelik girişimleri kesinlikle tahrik etmemelidir.

Örgütlenme

Örgütlenme sendikaların sahip olduğu gücün ve bu güce bağlı etkinin temel taşıdır. Küresel sendikal hareketin küresel ekonomi içerisinde gerçek bir karşıt güç niteliğini kazanabilmesi örgütlenme sayesinde mümkündür.

Günümüzde mevcut iş piyasalarındaki değişimler, kadın ve erkeklerin eskiye göre daha etkin ve daha acil bir biçimde örgütlenmesi gerekliliğini gündeme getirmiştir. Bu nedenle ITUC, üyelerinin örgütlenme faaliyetleri ve örgütlenme kapasitelerinin artırılmasına yönelik Küresel Birlik Federasyonları ile yakın işbirliğine gidecektir. Sendikal eğitimi daha yaygın hale getirmek, üye örgütlerin bulundukları toplum içerisinde daha yapıcı, yaratıcı aynı zamanda da kararlı bir duruş sergileyebilmeleri anlamına gelmektedir. Bu bakımdan, sendikaların ve de sendika üyelerinin kapasitelerini artırabilmeleri doğrudan sendikal eğitime bağlıdır. ITUC işçilerin haklarına ilişkin olarak eğitilmelerine öncelik verecektir. Bu insanların çalışma ortamlarında tam anlamıyla saygı görebilmelerinin ön koşulu onları sendikal haklar konusunda daha fazla bilgilendirmektir.

Sendikal eğitimin yaygınlaşması için de sendikal işbirliği gerekmektedir. Bu yüzden ITUC, sanayileşmiş ülke ve bölgeler ile uluslar arası kurumların uyguladıkları politikalarda etkin rol oynayacak; söz konusu politikalarına karar mekanizmalarına nüfuz edecektir. Dünya ekonomisinin gelişen ortakları olma gereksinimi arz eden sendikal yapılar amaçlarını ancak bu koşul ile uluslar arası platforma yansıtabilirler.

Geçici işçilik, yarı zamanlı çalışma gibi tipik çalışma normları harici koşullarda çalışan ya da kayıt dışı ekonominin getirdiği tüm haklardan yoksun istikrarsız bir düzen altında ezilen diğer örgütsüz işçilerin kendi bulundukları faaliyet alanı içerisinde örgütlenme bünyesine katılabilmeleri için sendika üyesi olabilmelerine imkan sağlanmalıdır. Sendikaya üye veya yeni üye olan tüm çalışanlar için eğitim hayati önem taşımaktadır. Bu üyelerin gerek

bulundukları toplum içerisinde daha yapıcı yaratıcı ve de saygın bir konuma gelebilmeleri gerekse, bağlı bulundukları örgütlerin daha etkin ve güçlü olabilmesi açısından eğitim şarttır. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde çalışan kadın ve erkeklerin güçlenebilmesi uluslar arası çapta düzenlenecek olan eğitim programlarına bağlıdır. Böyle bir program ITUC'un mevcut küreselleşme süreci içerisinde sürdürülebilir stratejilerinden birisidir.

Söz konusu içerik dahilinde, sendikaların geliştirilmesine yönelik dayanışma kaçınılmazdır. Bu yüzden kongrede ITUC'un artan kaynaklarını, oluşturulan küresel strateji çerçevesinde hareketli hale getirerek, gelişmeye ilişkin işbirliğinin güçlendirilmesine hizmet eder biçime dönüştürmesi kararlaştırılmıştır. Politikaların formüle edilmesi, bilgi paylaşımı ve cinsiyet olgusuna dair tüm perspektifler ile tam anlamıyla bütünleşmiş bir işbirliğinin sağlanmasında ITUC'a özel bir sorumluluk düşmektedir. Bu bağlamda kongre tüm sendika temsilcilerini açıklık ve işbirliği koşulları çerçevesinde bu amaca katkıda bulunmaya çağırıştır.

ITUC sanayileşmiş ülkeler, bölgesel ve de uluslar arası kuruluşlardaki kalkınma politikalarına etki edebilmek adına çalışarak söz konusu politikaların sendikal amaçlara yansıtılmasını sağlayacaktır. Bu sayede sendikaların yeterli ölçüde kalkınma ortağı olabilmeleri söz konusu olacaktır.

Buna istinaden, sendikaları ve sendikacıları koruma altına alacak olan ITUC Dayanışma Fonu kurulmuştur. Bu fon ITUC üyelerinin katkılarıyla oluşturulmuştur. Oluşturulan bu yapı sendikal hareketi güçlendirmeye hizmet edecek mevcut küresel kampanyaların devam ettirilmesine ve bu amaca yönelik yeni kampanyaların başlatılmasına destek verecektir. Diğer sivil toplum örgütleriyle yürütülen ortak çalışmalar için de ek kaynak sağlayacaktır.

III. Birleşme ve Birleşmenin Getireceği Sonuçlara İlişkin Farklı Görüşler Doğmuştur

Özellikle yeni oluşturulan bu uluslararası hatta uluslar üstü statüdeki örgüte ait politikanın ne olması gerektiği konusunda

çok fazla insanın fikri yoktur. Yeni oluşum istese de, istemese de, hali hazırdaki sendikal hareketin bilinçaltında yatan sınıf mücadelesi ve ücret talepleri ile ilgili ideolojilerinden sapmadan insan hakları terimine hizmet edecektir.

Öte yandan, söz konusu birleşmenin uluslararası ücretli sınıfın kuruluş ilkelerine sırt çevirdiği yolunda görüşler mevcuttur. Bu görüşün ardındaki dayanak, yeni örgütün toplumda karşıt çıkarlar ölçütünde sosyal sınıfların bulunduğu olgusunu benimsemesidir. Bir yanda ücretli iş gücünü sömürenler diğer yanda ise, yaşamlarını sürdürebilmek için emeğini satmaya zorlananlar. Söz konusu sendikal birleşmeye dayalı ilkeler kendi bünyesinde yer alan tüm sektörlerle yeniden gözden geçirilmeli; böylece totaliter bir takım imalar ile çıkmaz sokak izlenimi veren bu yola baş koymadan önce gerekli önlemler alınmalıdır.

Kendilerini küresel adalet hareketine bulaştıran ya da bu hareketten etkilenen uluslararası sendikalar için totaliter bir akıbet, düşünülmesi gerekli belki en son senaryodur. İnsan hakları olgusuna yönelme daha olası bir durumdur. Söz konusu birleşmenin küresel boyutta açık bir diyalog şeklinde masaya yatırılmasına dek, ufukta duraklamalar, yönden sapmalar ve belirsizlikler görülmektedir.

Özellikle Uluslararası İşçiler ve Uluslar Komisyonu İrtibat Bürosu, ITUC'nin kuruluşu ve gündemi ile ilgili basılı malzemeler gözden geçirildiğinde bir takım önemli soruların gündeme geldiğini iddia etmektedir. Söz konusu basılı malzemelerde, gelecekteki ITUC'nin küreselleşme kurumları içerisinde önerilen rolü ve işlevine ilişkin bazı sıkıntıların olduğu yolunda söylevler mevcuttur. Bilhassa, ITUC'nin tüzüğünde ortaya konan yeni hiçbir şeyin olmadığı, ICFTU ve WCL'ye bağlı uluslararası sektörel sendika federasyonlarına ait statülerin halen netlik kazanmadığı belirtilmektedir. Örneğin bazı uluslararası federasyonların birleşme çerçevesinde bir araya gelmelerine karşın, eski ICFTU'ya bağlı Uluslararası Metal İşçileri Sendikası FIOM, eski WCL bünyesinde kendisine karşılık gelen örgüt ile birleşmeyi kesin olarak reddet-

mektedir. Bununla birlikte, Uluslararası Sendika Şebekesi UNI ile birlikte ICFTU'ya bağlı birçok uluslararası sendika federasyonu ICFTU'dan bile çok daha yaşlı, büyük ve özerktir. Buna karşın, söz konusu federasyonların WCL bünyesindeki muadilleri, yeni kurulan örgütün işlevsel bölümlerini teşkil etmektedir. Bunun da ötesinde ICFTU'nun aksine WCL, son yıllarda dünyadaki ücretsiz çalışan kesimin temsilciliğini üstlenme girişimlerinde bulunmuş bu grubu örgütlemeye çalışmıştır. Sonuç olarak, WCL bu güne kadar, ulusal seviyeye inerek, küresel ya da bölgesel birleşmeyi engelleme eğilimli bir izlenim yaratmıştır. Bu bağlamda, birleştirilmiş bir yapı modeli sergilemesi ve uluslararası merkezlerden özerk biçimde hem Komünizm hem de Katoliklik geleneklerini temsil eden birçok ulusal sendikayı uzun süredir bünyesinde taşıyabilmesi nedeniyle, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ETUC'a ait rolün, söz konusu birleşme sürecinde daha fazla vurgulanması gerekmektedir.

Öte yandan ITUC'nin yöneldiği noktanın, sendikacılıkta tek parçacılık olarak özetlendiği de görülmektedir. ITUC'nin ileride her millettten sadece tek bir sendikal örgütü tanıyacağını tasarlamak mümkündür. Bu önemli bir sorundur. Çünkü sendikal çoğulculuk, şu an faaliyetteki birleşme karşıtı bir akım değil; tam tersine, demokratik özgürlüklerden asla ayrı düşünülmemesi gereken tarihi bir gelişmedir.

ITUC'un taslak tüzüğünde yer alan, sürdürülebilir kalkınmanın ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerini bir araya getirmek, işçilerin temel haklarına evrensel boyutta saygı gösterilmesinin güvencesini vermek, herkes için uygun çalışma koşullarının yaratılması, uluslar içinde toplu sefaletle son vermek aynı zamanda eşitsizliğin azaltılmasına çalışmak ve adil gelir dağılımı ile büyümeyi teşvik etme gibi kalıcı amaçların çok fazla yenilik arz etmediğini vurgulayan açıklamalar da mevcuttur.

Söz konusu amaçların sadece eşitlik ilkesi ile kendini sınırlamasının, kilisenin adalet konusundaki sosyal doktrini ile benzeştiği yönünde çıkarımlar vardır. Bu çıkarımlara göre tüzükte geçen

adalet kavramı, enflasyon ile mücadele etmek için kullanılabilirken, aynı zamanda, finansal sermayenin çıkarlarını korumaya da hizmet edebilir.

Yine tüzükte geçen 'Küreselleşmeyi Değiştirme' başlıklı kısımda değinilen, 'sürdürülebilir küreselleşme' ye ihtiyaç olduğuna ilişkin alışılmış duruş bir tarafa bırakılırsa, ITUC'un kapitalist sisteme meydan okuyan bir yapı olmak değil de, sendikacılığa eşlik ederek, küreselleşme oluşumlarının faal ve bütünlük üyesi olmak gibi bir eğiliminin bulunduğu ileri sürülmektedir.

Bilindiği üzere, ITUC'un Kuruluş Kongresi ve bu Kongrede alınan kararlar, önemli bir politik olay olmakla beraber, tüm ülkelerdeki işçi hareketinin doğası ve demokrasi konularında bir takım soruların gündeme gelmesine sebep olmuştur.

Alınan kararlarda özetle, uluslararası boyuttaki küreselleşmiş ekonominin dünya çapında etkin bir yönetime ihtiyacı olduğu vurgulanmıştır. ITUC hükümetler ile sendikalar arası işbirliğini geliştirmekten öte farklı ülkeler arasında bağlar kurmak suretiyle hükümetler arası işbirliğine katkıda bulunmak gibi bir amaç edinmiştir. Bu amacın, uygun çalışma koşulları ve işçilerin temel hakları gibi küreselleşmenin sosyal boyutunu oluşturan ilkeler hizmet etmesi planlanmaktadır. Söz konusu ilkeler aynı zaman gerek bölgesel gerekse dünya çapındaki kuruluşların karar alır süreçlerinin merkez noktasını oluşturmaktadır. Bu kuruluşlar arasında Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü ve Birleşmiş Milletler bulunmaktadır. Giriş niteliğindeki belgelerde değinilen işbirliğine dayalı yönetim sisteminin oluşturulması bu çerçeve üzerine kuruludur.

Yürütülecek kampanyalara ilişkin belgelerde, Dünya Ticaret Örgütü, Uluslararası Para Fonu IMF ve Dünya Bankası gibi kuruluşlara ait yönetsel stratejilerin yoksulların ve de çalışanların çıkarlarına hizmet edecek şekilde değiştirilmesine yönelik faaliyetler planlandığına başta da değinmiştik. Buna ithafen, söz konusu karşıt görüşler, ITUC gibi sendikal bir örgütün bu stratejileri

değiştirmeye uğraşarak, çürümüş kapitalist sisteme ait kuruluşların planlarını uygulamaya koymasını kabul etmesinin son derece gereksiz olduğu yönünde birleşmektedirler.

ITUC Genel Sekreteri, 'Küreselleşmenin önüne geçemesek de, söz konusu değişiklikleri daha kabul edilebilir hale getirebilmek için kurallar koyabiliriz' gibi bir ifade de bulunmuştur. Buna istinaden, sendikal örgütün, taşeronluğu benimseyen, emeğin maliyetini düşürmeye çalışan bir sanayileşmeye karşı, işçileri harekete geçirmek gibi bir rolünün olduğu dile getirilmektedir.

Yine düzenlenmesi planlanan ITUC kampanyalarına ilişkin belgelerde, Dünya Ticaret Örgütünün bakanlık düzeyindeki toplantıları, G8 toplantıları ve Dünya Sosyal Forumu toplantıları gibi uluslararası etkinliklere katılımın gerekliliğinden bahsedilmektedir. Fakat bu noktada akla şu soru geliyor; Nedir bu G8? Fiyat serbestliği planlarını tüm dünyaya kabul ettirmeye uğraşan 8 adet en önemli sanayi gücün zirvesi değil midir? Yeni yönetim biçiminin somut içeriği bu mudur? Sendikalar söz konusu uluslar arası kuruluşların düzenledikleri çerçeve toplantılarına katılarak bu politikaların düzenlenmesine yardımcı olmak zorundalar mı?

Kuruluş Kongresinde gündeme getirilen bir diğer başlık olan Sivil Toplum Örgütleri ile sendikal hareket arasındaki ilişkiye dair de bir takım eleştiri ve sorular mevcuttur. İşçi haklarına yönelik kampanyaları açıklayan dokümanlarda başta da ilettiğimiz üzere, ITUC'un sivil toplumun diğer üyeleri olan Sivil toplum Örgütleri ve siyasi partilerle beraber çalışacağı vurgulanmıştır. Hatta bu işbirliğinin gerek uluslar arası gerekse ulusal boyutta hızla geliştirileceği çeşitli yetkililerce vurgulanmış; böyle bir çalışmanın bundan 10 yıl önce düşünülmemeyeceğine dikkat çekilmiştir. Hatta aynı Kongrede, Sivil Toplum Örgütlerini temsilen bir yetkili sosyal ve dayanışmacı ekonominin kıtalararası şebekesini yüceltlen bir demec vermiştir. Demecde, yapısal ayarlama planları neticesinde işlerini kaybettikten sonra küçük işletmeci haline gelen işçilere yardım edildiği ve ücretli işçinin artık tek düstur olmaktan çıktığı

vurgulanmış; sendikaların bu duruma kendilerini uyarlamaları gerektiği belirtilmiştir.

Sonuç olarak çürümüşlük arz eden özel sermayeye dayalı sistemin, emeğin gücünü yok etmeye ve dünya genelinde endüstriyel yatırımdan kaçışı teşvik etmeye yöneldiği yadsınamaz bir gerçektir.

Fakat artık çalışan sınıf olmayacak ve sömürü düzeni içerisindeki sınıf çatışması ortadan kalkacaksa, çalışan insanın çıkarlarını savunmakla yükümlü özel örgütlere de ihtiyaç kalmayacaktır. Daha da açıkçası sendikalara olan ihtiyaç ortadan kalkacaktır. Oysa ki, dünya yönetiminin bir parçası olan sivil toplum her zaman yedek bir guvence olarak kalmalıdır. İşçiler ile üyesi oldukları örgütler arasındaki bağ güçlendirilerek, işçi hakları ve emeğin kendisini yok etmeyi amaçlayan sivil çatışma ortadan kaldırılmalıdır.

Bu noktada, söz konusu sorunların göz ardı edilemeyeceği gibi bir durum mevcut olsa dahi, önümüzde sadece tek bir gerçeklik vardır:

Sınıf mücadelesi, sınıf mücadelesi olarak kalacaktır.

Kaynakça:

ICFTU 19. Dünya Kongresi Taslak Kararları

ICFTU Yönetim Kurulu Kararları

ITUC Kuruluş Kongresi Tüzüğü

ITUC Kuruluş Kongresi Programı

Dünya Açık İşçi Konferansı Tutanakları

